

Rastlös större skrikörn på snabbvisit i Uppland

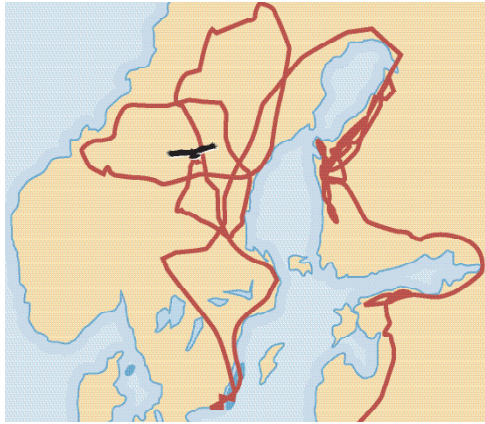
I augusti 2008 förseddes i västra Estland en större skrikörnsunge med radiosändare innan den hann lämna boet. Fågeln, som var av hankön, undersöktes vid märktillfället noga och genomgick också DNA-test och kunde senare konstateras vara en genetiskt "ren" större skrikörn. Hybridisering mellan den mindre och större arten skrikörn förekommer annars relativt ofta i den regionen. Örnungen fick namnet Tönn.

TÖNN, 29 MAJ 2010

"Jag hade kameran på axeln och tryckte av ett antal bilder på vinst och förlust. Att det var Tönn var det ingen tvekan om då antennen syntes på ryggen."

FOTO: JOAKIM DJERF

Tönns förflyttningar på karta:

http://birdmap.5dvision.ee/index.php?lang=EN&curr_year=2010&curr_season=Spring&selfreq=multi

Tönns forum:

<http://www.looduskalender.ee/forum/viewtopic.php?f=10&t=32&start=300>

Kartbilderna är från 20 april–14 augusti

De första åren

Sedan sändarmärkningen har fågelns rörelser kunnat följas på Internet eftersom dess geografiska position hela tiden registreras och publiceras.

När örningen väl blivit flygg och det blev dags för flytten söderut, drog den inte mot sydost, som man nog hade förväntat sig, utan mot sydväst och med destination Spanien. Tönn tillbringade sin första vinter i ett våtmarksområde som heter El Hondo. När våren kom, närmare bestämt 13 april (2009), var det dags att lämna övervintringsplatsen och dra norröver och, trodde man, tillbaka till kläcklandet Estland. Men så ville inte Tönn. Istället blev det Finland som lockade sommarsäsongen 2009. Den unga örnen spenderade hela sin första sommar i ett mycket begränsat område nära Vasa.

Hösten 2009 gick flytten åter mot sydväst och vintern tillbringades på samma plats i Spanien som året innan.

Våren 2010 drog Tönn åter mot nordost och, efter att ha rundat Finska viken (han gillar uppenbarligen inte att flyga över öppet hav), återigen till Finland där han spenderade säsongens första tre veckor i västra delen av landet.

Den 19:e maj tröttnade kanske Tönn på grodorna* i vårt östra grannland och drog till

Sverige efter att ha rundat Bottenviken. Detta uppbrott skulle visa sig bli inledningen på en skrikörnsodyssé av aldrig tidigare skädat slag!

Nu går det undan!

Den 24:e maj 2010 har Tönn, efter en relativt spikrak förflyttning söderut (förutom en liten avstickare in i Dalarna och Värmland) nått Öland! Svenska fågelskådare har nu också uppmärksammat det estländska stadsbesöket och många hoppas nog på att få en skymt av celebriteten. Det är förvisso lite "fusk" att ta hjälp av Internet och radiosändare när det gäller fågelskådning, men å andra sidan försvåras uppgiften ordentligt eftersom positionsuppgifterna publiceras på Internet med viss fördröjning (vanligtvis ett dygn eller mer). Flera fågelskådare har i efterhand kunnat konstatera att berörd örn i princip flugit över deras hem.

På Öland sågs, enl. uppgifter på Svalan, Tönn vid något tillfälle "live", men bjöd då uppenbarligen inte på några långvariga obsar.

Från Öland till Blekinge, tillbaka till Öland (fint där!), norrut till Valdemarsvik, passerar kungliga hufvudstaden (27/5), följer kusten upp mot och förbi Norrtälje för att sedan bromsa in lite i närheten av Östhammar (28/5).

---

*Det estniska namnet för större skrikörn är "konnakotkas" vilket betyder "grodörn". Detta är ett för arten relativt passande namn då grodor står på menyn när örnen födosöker till fots, då typiskt i våtmarker. Större skrikörnen jagar dock också flygandes och då fångas andra byten!

Mötet med Tönn

Som jag kunde tolka Tönns hemsida var senaste uppdateringen från kl. 15:00 dagen innan (28/5) och fågeln var faktiskt kvar på exakt samma ställe som vid förra registrering. Kanske värt ett försök?, tänkte jag, och for iväg till den angivna positionen - bara 20 minuter från där vi bor i Östhammar.

Väl framme promenerade jag i ängsmarken bredvid dungen för senaste positionsangivelsen och funderade på var en skrikörn skulle kunna tänkas uppehålla sig när den plötsligt lyfter från ett träd bara 75 m från mig! Den flög dock bara en kort sträcka och landade sedan i en björk. Jag hade kameran på axeln och tryckte av ett antal bilder på vinst och förlust. Att det var Tönn var det ingen tvekan om då antennen syntes på ryggen. Snart tyckte dock en skata att rovfågeln kom för nära och tvingade den till en ny förflyttning, denna gång till andra sidan Olandsån där örnen landade i ett träd, tyvärr skymd från där jag stod.

I stället för att fortsätta avancera backade jag nu undan för att inte störa och därmed kanske få besökaren att inte trivas i området. Lite telefonerande följde (jag har inte längre BMS) och obsen kunde efter en del logistiska överväganden vederbörligt larmas ut av Anders och Tommy Eriksson (tack!).

Vädret var vid obstillfället mulet med lågt till tak och regelbundna regnskuror - inget roligt flygväder för en örn, alltså. Det dåliga vädret bidrog naturligtvis till att Tönn blev kvar på samma plats, men Rörmar, som området heter, är också ett förnämligt våtmarksområde där vi, halvt på skämt och halvt på allvar, brukar spå att svarta storken och större skrikörnen kommer häcka...

Tönn siktades sedan av andra skådare ett antal gånger under förmiddagen och vid lunchtid och även dagen efter, men valde därefter tyvärr att lämna området för nya erfarenheter på sin Skandinavienturné.

Tönns vidare öden

Efter Upplandsbesöket fortsatte den rastlöse rovfågeln sin upptäcktsresa i Norden. Han drog norrut, passerade Östersund och vidare

in i Norge. Tillbaka in i Sverige och upp till Arjeplog, sedan söderut igen till Härnösand och vidare in i Härjedalen och så in i Norge igen. Denna gång ända ut till norska kusten (passerade Trondheim 11/6), in i Sverige igen o.s.v. o.s.v.

Från den 17:e juni stannade dock det myckna resandet upp och Tönn bromsade in vid Storsjön, strax söder om Östersund. Han hade passerat samma område tidigare på sin väg norrut och tyckte kanske att det var ett lämpligt ställe att fira Midsommar på?! I skrivandes stund (14/8) är fågeln fortfarande kvar någonstans längs Storsjöns västsida. Besöker man Storsjön idag vill man väl hellre se Tönn än något gammalt storsjöödjur, eller hur!!

Ny kunskap

Ingen kunde väl tidigare tro att en rovfågel hade förmågan att förflytta sig på detta vis! Kikar man i gamla fågelrapporter så inser man att årssummorna av vissa mer eller mindre sällsynta rovfågelsbesökare nog kan vara för högt räknade. Om vi inte hade haft tillgång till Tönns digitala fotavtryck, utan arten "bara" obsats på ett fåtal platser väl spritt i landet, skulle rapporterna med stor sannolikhet ha betraktats som olika individer. Men å andra sidan har ju Tönn bara observerats med mänskliga ögon på ett fåtal platser och hade det inte varit för uppgifterna på Internet hade kanske ingen vetat att en större skrikörn spenderat hela sommaren 2010 med att flyga kors och tvärs över Sverige. Detta är något att tänka på, det kan ju finnas otroliga mängder med oupptäckta (omärkta) rara fåglar runt knuten!

Jag blir nästan lite känslösam, märker jag, när jag skriver om Tönn, man kanske inte skall förmänskliga diverse speciella djur och fåglar allt för mycket? Men kul var det, i alla fall, att få ett möte med denna omtalade rovfågel!